

kážka, měla se na všechen způsob pokusiti o vyrozumění odesílatele — po případě telegrafické — a dáti mu takto možnost, by jinak disponoval se zbožím, což by bylo v tomto případě bývalo velice snadným. Teprve kdyby odesílatel nebyl použil poskytnuté mu možnosti, byla by železnice bývala prosta ručení. H r u b é h o zavinění se dle ustanovení Šu 86 (3) žel. dopr. ř. — které přichází v úvahu — nevyžaduje; stačí jakékoliv zavinění, i pouhé nedopatření, jež vylučuje právo železnice, použití předchozích předpisů Šu 86 žel. dopr. ř., by se od ručení osvobodila. Příčinné souvislosti mezi zaviněním (dle §§ 74 a 94 žel. dopr. ř.) a nastalou škodou, a výši škody žalovaný erár v dovolacím řízení nepopírá.

Čís. 2576.

Bylo-li zboží odevzdáno k dopravě v cizině a obecnou obchodní cenu (§ 88 dopr. ř. žel.), vyjádřenou v cizí měně jest vyplatiti v Kč, nepřichází pro přepočítací kurs v úvahu doba, předcházejší reklamaci. Nárok na náhradu vzniká ztrátou, poškozením aneb úbytkem zboží, dospělým stává se teprve reklamaci. Ustanovení Šu 88 žel. dopr. ř. jest úchytkou ze zásady čl. 283 obch. zák.

(Rozh. ze dne 2. května 1923, Rv II 475/22.)

Pro žalující tuzemskou firmu bylo dne 2. dubna 1920 odevzdáno ve Vídni k dopravě zboží, jež za dopravy v tuzemsku shořelo. Obecná obchodní cena zboží v místě a v den odeslání činila 94.000 Krak. Žalobkyně reklamovala náhradu škody dne 19. srpna 1920, dráha jí zaslala (po podání žaloby) dne 13. května 1921 9.229 Kč 15 h (94.000 Krak dle kursu v den výplaty). Žalobě, již domáhal se poškozený výplaty 30.016 Kč (po obmezení o oněch 9.299 Kč 15 h ve zbytku 20.787 Kč) bera za základ kurs rakouských korun v den odeslání zboží (2. dubna 1920) p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl co do 13.502 Kč, vzav za základ kurs v den podání reklamace (19. srpna 1920). O d v o l a c í s o u d k odvolání žalobkyně rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Správným jest, že podle čl. 88 odstavec prvý žel. dopr. ř., musí-li dráha platiti náhradu za ztrátu neb úbytek zboží, jest kromě toho, co již bylo zapláceno nebo zapláceno bude na clech a jinakých nákladech, jakož i na dopravném, nahraditi obecnou obchodní cenu a, není-li jí, obecnou cenu, kterou mělo zboží téhož druhu a téže jakosti v místě odeslání v době přijetí zboží k dopravě. Tato cena činila 94.000 rak. korun a žalovaná dráha v této výši povinnost k náhradě škody též uznala. Kdyby byla včas, t. j. bez prodlení zaplatila, byla by se mohla zaplacením sprostiti své povinnosti, plynoucí jí z Šu 88 žel. dopr. ř.; úroky z prodlení a kursovní rozdíl neměla podle Šu 88 žel. dopr. ř. platiti. Tato povinnost nezakládá se na onom předpisu zákona, naopak vznikla teprve tím, že žalovaný erár ocitl se v prodlení s placením, když přes splatnost, jež privedena byla reklamací a upomínkou pohledávky, neplatil. Proto též ustanovuje článek 42 mez. úml., že úroky z prodlení počínají se dnem, kdy byl učiněn návrh na odškodné. Tím jest právní

názor prvního soudu, že k přepočtení dlužných 94.000 Krak. na československé koruny mělo dojít podle kursu v den reklamace, tudíž dnem 19. srpna 1920, zákonem odůvodněn. Nereklamovala-li žalující strana ihned, jak se o ztrátě dověděla, nýbrž teprve později, sama nese škodlivé následky, jež jí snad následkem toho vznikly. Nikterak však nemůže, jak odpůrce odvolatelky právem zdůrazňuje, činiti za škodu, jí z toho vzniklou, zodpovědnou stranu žalovanou.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Není sporu o tom, že žalující těžařstvo jako postupník zasílatelské firmy W. jest oprávněno, domáhati se na čl. eráru jakožto žalovaném dle čl. 27 odst. 3 mezinárodní úmluvy o železniční dopravě pasivně legitimovaném podle čl. 34 této úmluvy a Šu 88 žel. dopr. ř. náhrady za škodu, která vznikla zničením přepravovaného zboží. Podle oněch ustanovení jest nahraditi hodnotu, již mělo zboží téhož druhu a téže jakosti v době, kdy bylo převzato k přepravě, a v místě odeslání, a to obecnou hodnotu obchodní, a není-li ji, obecnou hodnotu. Kupní (fakturová) cena není obecnou hodnotou obchodní aniž obecnou hodnotou zboží, ale poněvadž v tomto případě obě strany staví fakturovou cenu 94.000 Krak. na roveň obecné hodnotě obchodní, nemůže ani dovolací soud vycházeti z hodnoty jiné. Žalující těžařstvo nežádá efektivní výplaty 94.000 Krak., nýbrž požaduje dle druhého odstavce čl. 336 obch. zák. zaplacení v tuzemské měně, tedy v korunách československých. Sporou zůstala jen otázka, dle kterého kursu mají dlužné rakouské koruny býti přepočítány na koruny československé. Žalující těžařstvo tvrdí, že dlužno vzíti za základ kurs 31· rakouských korun ze dne 2. dubna 1920, t. j. dne, kdy zboží bylo k přepravě odevzdáno a převzato. Žalovaný erár pokládal ve sporu za směrodatný kurs 10·50 ze dne 13. května 1921, t. j. dne vyřízení reklamace, pokud se týče poukázky nabízené náhrady. Prvý soud přepočítal rakouské koruny dle kursu 23·25 ze dne 19. srpna 1920, t. j. dne ohlášení nároku — reklamace. Žalovaný erár se s tím spokojil, nepozastaviv vyššího kursu, a proto nelze v dovolacím řízení zkoumati, zda nebylo snad přece správným stanovisko, jež zaujímal ve sporu, nemělo-li totiž přepočítání se státi dle kursu výplaty; nýbrž zbývá pouze zabývati se otázkou, je-li oprávněn dovolací návrh žalujícího těžařstva, by mu změnou rozsudků nižších soudů bylo přiznáno tolik korun československých, kolik představovalo 94.000 Krak. dne 2. dubna 1920, kdy zboží bylo k přepravě odevzdáno a převzato. Dovolací soud neuznává tento návrh za oprávněný, přistupuje spíše k stanovisku nižších soudů, které vzaly za základ kurs ze dne 19. srpna 1920 jakožto dne reklamace. Nesprávným jest názor žalujícího těžařstva, že nárok na náhradu škody vznikl již dnem, kdy zboží bylo k přepravě odevzdáno a převzato. Tímto dnem vznikl dle čl. 8 mez. úml. žel. a Šu 61 žel. dopr. ř. jen nárok na splnění dopravní smlouvy, t. j. nárok, aby bylo podané zboží přepraveno a příjemci dodáno. Náhradní nárok proti železnici vzniká teprve ztrátou, zničením, úbytkem nebo poškozením zboží. Tím okamžikem nastupuje na místo nároku na splnění do-

právní smlouvy peněžitý nárok na náhradu škody pro nesplnění smlouvy. Pro výši náhradního nároku byla by vlastně rozhodnou hodnota zboží v době nastalé škody. Ježto však velmi často není vůbec možno zjistiti, kdy nastala škoda, pokud se týče poškozující událost, zavazující železnici k náhradě škody, neb alespoň zjišťování této doby a tudíž i výše náhrady dle hodnoty zboží v této době spojeno by bylo se značnými potížemi a nepoměrným nákladem, — bylo v čl. 34 mez. úml. žel. a v §u 88 žel. dopr. ř. stanoveno jednou pro vždy všeobecné pravidlo, že má býti nahrazena hodnota, již mělo zboží v době, kdy bylo převzato k přepravě, — při čemž bylo předpokládáno, že za pravidelných poměrů — a pro takovéto poměry byly vydány příslušné předpisy — hodnota zboží v době převzetí k přepravě nebude se valně lišiti od jeho hodnoty v době nastalé škody. Ustanovení čl. 34 mez. úml. žel. a §u 88 žel. dopr. ř. mají tudíž význam pro určení výše škody, kterou železnice má nahraditi, nikoli však pro otázku, kdy vzniká nárok náhradní, a pro otázku valutovou. Vždyť poškozená strana nemusí ani žádati náhradu, může ji také prominouti železnici, a teprve tím, že ohlásí svůj náhradní nárok — podá reklamaci, dává na jevo, že chce uplatniti příslušný nárok. Před reklamací nemůže železnici ani dáti náhradu, ježto z pravidla neví o škodě neb alespoň neví, zda poškozený bude žádati náhradu a kolik bude požadovati. Teprve dnem reklamace nastává tedy splatnost náhradního nároku, stavšího se existentním ovšem již dříve, totiž v době ztráty, úbytku nebo poškození zboží, což patrno také z ustanovení čl. 42 mez. úml. žel., že ten, kdož oprávněn jest požadovati náhradu, může žádati 6% úroků ze sumy náhrady teprve ode dne, kdy podal žádost za náhradu. Tu pak platí ustanovení druhého odstavce čl. 336 obch. zák., že obchodní dluh, vzešlý v cizí měně, má býti zapraven v tuzemské měně dle hodnoty kursu dne splatnosti (nebylo-li vymíněno placení efektivní). S tohoto hlediska nemohlo se v tomto případě přepočítání náhrady 94.000 Krak. na koruny československé státi dle dřívějšího kursu — hodnoty — rakouských korun, než kursu z 19. srpna 1920 jakožto dne podané reklamace. Chtělo-li si žalující těžařstvo zjistiti dřívější — lepší — kurs, mělo ohlásiti náhradní nárok hned po zjištění škody, kdy rozdíl kursu vůči kursu ze dne 2. dubna 1920 nebyl tak značný. Pozdější — nižší, a proto pro žalující těžařstvo nepříznivější, pro žalovaný erár však výhodnější kurs, zejména kurs v době skutečné výplaty, nemůže, jak již podotčeno, v tomto případě přijíti v úvahu, poněvadž se žalovaný erár spokojil s vyšším kursem dne reklamace. Žalující těžařstvo, opírajíc své tvrzení, že rozhoduje kurs doby, kdy zboží bylo k přepravě odevzdáno a převzato, o ustanovení čl. 283 obch. zák., předpokládá, že se mu má dostati plné náhrady skutečné škody, leč neprávem. Jak patrno z dějin vzniku čl. 34 mez. úml. žel. (podrobně uvedených v Egrově komentáři »Das internationale Übereinkommen über den Eisenbahn-Frachtverkehr,« III. vydání 1909, str. 381 a násl.), s kterým se shoduje § 88 žel. dopr. ř., bylo se vědomě odchýleno od zásady, vyslovené v čl. 283 obch. zák., pokud bylo stanoveno, že při ztrátě, úbytku nebo poškození zboží má býti nahrazena obecná obchodní hodnota po případě obecná hodnota, již mělo zboží téhož druhu a téže hodnoty v místě odeslání v době, kdy bylo převzato

k dopravě. Tato hodnota může být vyšší, než skutečná škoda ve smyslu čl. 283 obch. zák., ovšem ale také nižší, není totožnou s kupní (fakturovou) cenou, a nesejde zejména na tom, zda poškozený může vyplaceným penízem si opatřit plnou náhradu za zboží, zcela nebo částečně ztracené, poškozené atd., po případě stejnou sumu cizí valuty. Je-li však mylným předpoklad, z něhož žalující těžařstvo vychází v dovolacím spisu, padají tím také vývody z něho odvozované. Neprávem odvolává se žalující těžařstvo na zdejší rozhodnutí ze dne 17. ledna 1922 č. j. Rv II 327/21, uveřejněné pod čís. sb. 1425, ježto se v něm nevyslovuje názor, uplatňovaný v dovolacím spisu. Výtku, že odvolací soud nesprávně posoudil věc po stránce právní, není tedy odůvodněna, a proto nebylo lze vyhověti dovolání, opíranému jen o § 503 čís. 4 c. ř. s.

Čís. 2577.

Jetelové odpadky tarifují stejně jako jetel dle třídy C.

(Rozh. ze dne 2. května 1923, Rv II 486/22.)

Žalobkyně zaslala v květnu 1920 dráhou zboží, jež označila jako »jetelové odpadky« a zaplatila dopravné dle třídy A. Tvrdíc, že bylo vyměřiti nižší dopravné, stanovené pro jetel, domáhala se na dráze vrácení přeplatku. O b a n i ž š í s o u d y žalobě vyhověly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Odvolatelka uvádí, že první soud nesprávně posoudil věc po stránce právní, uznáv, že označením zboží v nákladním listu slovy: »jetelové odpadky« bylo zcela přesně udáno, že zásilka obsahovala odpadky jetele a že nebylo toto označení hromadným, při kterém by bylo pochybno, zda jde o jetel čerstvý, sušený, neb o některý jiný druh zboží jetelového, uvedený v klasifikaci zboží jmény: »Kleehülsen, Kleesaaten, Kleeschalen, Kleesaathülsen«, nebo že zejména jde o odpadky jetelového semene. Odvolatelka dovozuje, že v tehdy platném rak.-uh. a bos.-herc. žel. tarifu pro zboží I B není označení »jetelové odpadky«, že v tarifu onom jest uveden pouze: »jetel čerstvý, sušený, Kleehülsen, Kleesaaten, Kleeschalen, Kleesaathülsen«, nikoliv však »Kleeabfälle«. Ve smyslu téhož tarifu díl I. odst. A § 56 prováděcí ustanovení V (1) a (2), pak dle dílu I. oddělení B III. »Všeobecné ustanovení o počítání dovozného« čís. g) 1. nestačí, by obsah byl označen hromadným názvem, jsou-li v předpisech o klasifikaci zboží určité předměty vyznačeny hromadným názvem. Nemá-li být dle zmíněných předpisů započítáno dovozné I. třídy, nutno vedle hromadného označení nebo místo něho označiti zboží tak, jak jest speciálně označeno v »klasifikaci zboží«. Pro případ, že v této klasifikaci není onen druh zboží označen, nutno vedle označení, obvyklého v obchodním styku, uvést hromadné označení tak, aby bylo prokázáno, že zboží patří pod onu příslušnou rubriku. Dle shora zmíněného tarifu pro zboží díl I., oddíl B, část A III-b, jest použití dovozních sazeb I. třídy, je-li předepsána pro ono zboží I. třída, — jak jest ve sporném případě zmíněný tarif oddíl B, část C »klasifikace«, písmeno A-1 — nebo není-li ani v předpisech o klasifikaci zboží, ani v části B ani jinak tarifních